

Přílohy

Příloha č. 1

Materiály, které žáci získávají během programu Historie města od založení po současnost.

Žáci během programu plní následující úkoly a získávají informace uvedené níže v přesném znění, tak jak je zde uvedeno.

- 1) Hledání patnácti lístečků v parku pod hradbami – lístečky žáci dostanou v přesném znění, tak jak je zde uvedeno, na každém stanoviště je počet lístečků roven počtu skupin, tak aby si každá skupina po najití místa, kde jsou lístečky schované, mohla právě jeden lísteček odnést. Aby nebylo nutné zde znovu řadit lístečky na časovou osu, tak jak to v praxi dělají žáci, jsou lístečky zde seřazené chronologicky, tak jak by tomu bylo na časové ose. V praxi však dochází k tomu, že žáci lístečky nacházejí v různém pořadí a jejich úkolem je lístečky chronologicky seřadit na časovou osu.
 - a) Založení královského města Nymburka v roce 1275 českým králem Přemyslem Otakarem II. (přesné datum není známo, dle historických výzkumů se ale jako nejpravděpodobnější jeví rok 1275).
 - b) Píše se rok 1310 a do města utíká před svým švagrem Eliška Přemyslovna.
 - c) Husitské války – během nich nejdříve město podporovalo císaře Zikmunda, v roce 1421 ale uzavřelo město dohodu s pražským svazem a přešlo na stranu kalicha.
 - d) Během 16. století dochází k vrcholu rozkvětu města, tehdy také došlo k postavení renesanční radnice.
 - e) Třicetiletá válka (1618 – 1648) – v roce 1634 většina města byla vypálena Sasy. Sasové v místním kostele povraždili více než 200 lidí.
 - f) Polovina 19. století – nejvýznamnějším počinem byla železnice. Také vznikl cukrovar, pivovar, korkovna.
 - g) 1850 – zaveden telegraf, první místní telefony instalovány v roce 1900.
 - h) 1912 – výstavba nového kamenného mostu přes Labe.
 - i) 1918 – několik dní před návštěvou T.G. Masaryka proběhl v Nymburce protižidovský pogrom, při němž byli vyrabovány židovské obchody a obchodníci zbiti.
 - j) 1924 – výstavba hydroelektrárny s plavební komorou.
 - k) 1939 – 1945 – 2. sv. válka – také z Nymburka bylo deportováno několik desítek židovských obyvatel, převážně v roce 1942. V koncentračních táborech zahynulo

40 židovských obyvatel Nymburka. Na jejich památku se postupně v Nymburce objevují tzv. kameny zmizelých neboli Stolpersteine, které jsou umísťováni do chodníku jako připomínka na místo, kde naposledy židovští obyvatelé žili.

- l) 1967 – 1969 – zničení hřbitova okolo kostela sv. Jiří naprosto nevhodným a neuctivým způsobem.
- m) 1968 – 1976 – demolice historických domů na nymburském náměstí včetně podloubí.
- n) 1984 – natáčení pohádky Tři veteráni v Nymburce – v pohádce je několik záběrů na nymburské hradby.
- o) 2018 – lávka pro pěší přes Labe byla zbourána na základě obav o její statiku. Následně byla vyprojektována a postavena na stejném místě lávka nová. K jejímu otevření došlo v roce 2021.

2) Šifra, kterou mají žáci rozluštit

Šifra je naspána v Morseově abecedě. Žáci dostanou následující tabulku.

Morseova abeceda			
A - akát	.-	M - mává	--
B - blýskavice	-...	N - nástup	-. .
C - cílovníci	-. .	O - ó náš pán	---
D - dálava	-..	P - papírníci	-. .
E - erb	.	Q	
F - Filipíny	..-	R - rarášek	-. .
G - Grónská zem	--.	S - sobota	...
H - hrachovina	T - tón	-
CH - chvátá k nám sám	----	U - učený	..-
I - ibis	..	V - vyučený	...-
J - jasmín bílý	.-..	W - vagón klád	-. .
K - krákorá	-.-	X - xylofón	..-
L - lupíneček	.-..	Y - í se ztrácí	-. .
		Z - známá žena	--..

Zadání šifry:

.-/-.../-.-./.../-./-//--..//.../-.-/-.-./...//-.//.-./...//..//.-./.-./

---/.-./-./-./-./-./-//--/..//...//.-//...//---/.-./-./-//---/./-//..-/-.-/

---/.-./.-//

Správné řešení šifry:

Abyste získali další informace, musíte splnit pět úkolů.

- 3) Seznam pěti úkolů, které musí žáci splnit a znění textů, které žáci za splněné úkoly obdrží:

Zadání úkolů je poschováváno v parku pod hradbami.

- a) Úkol 1 – Podívejte se na historické hradby a spočítejte, kolik věží zůstalo.

Správná odpověď: 6

Znění textu, který za splnění tohoto úkolu žáci obdrží:

Text 1

Díky archeologickým výzkumům dnes víme, že území města Nymburka bylo osídleno již v období pravěku. Díky archeologickým nálezům víme, že na území dnešního Nymburka je doložen výskyt pravěkého obyvatelstva, konkrétně nejstaršími obyvateli byli zemědělci z mladší doby kamenné – toto jest doloženo nálezy hrobů s kamennými nástroji.¹

Toto období nám také připomíná nález pravěkého hrobu, tzv. mohyly. Pravěká mohyla se nachází v ulici Na Příkopě a je chráněná jako kulturní památka. Nad mohylou byl vystaven menší pavilon, aby památka byla chráněna.

Založení města:

Město Nymburk bylo založeno za vlády českého krále Přemysla Otakara II.. Původně se jako rok založení města uváděl rok 1257, ale historickými výzkumy bylo prokázáno, že uváděný rok se jeví jako nepravděpodobný. První písemná zmínka o městě pochází z roku 1275, a tento rok je dle historiků se také jeví jako nejpravděpodobnější rok založení města Nymburka.

Město Nymburk, se dříve také nazývalo Nvenburch, později Neuenburch, také Neuenburg, v latině Novum Castrum, neboli Nový Hrad. Název města byl také někdy uváděn jako Nimbürg a také se údajně městu jednu dobu říkalo Sviníbrod, protože se údajně v Labi brodily svině.² Později se ustálil Nymburk.

¹ PLAVEC, Michal. *Kapitoly z dějin královského města Nymburka, od dob nejstarších do roku 2009*. Cheb, Svět křídél, 2009. ISBN 978-80-86808-75-8, str. 7

² PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách: jejich vznik, původní význam a změny*. Praha: Československá akademie věd, 1954., str. 240

Město Nymburk založili holanďtí a němečtí kolonisté a ti právě přinesli novou stavební techniku z červených pálených cihel. Tento způsob výstavby můžeme pozorovat hned na několika významných nymburských stavbách, např. opevnění města, kostel, klášter, Kamenný dům atd. Cihlami došlo k nahrazení opuky, které bylo v místě málo.³

- b) Úkol 2 – Z informační tabule, která je umístěna na budově Rybárny zjistěte, kdo v budově údajně přenocoval.

Správná odpověď: Eliška Přemyslovna.

Znění textu, který za splnění tohoto úkolu žáci obdrží:

Text 2

Psal se rok 1310, květen a Eliška Přemyslovna musela uprchnout z Prahy před intrikami svého švagra, Jindřicha Korutanského. Jindřich chtěl Elišku uvěznit, to ale ona nehodlala dopustit, a tak se v doprovodu Jana z Vartenberka a vyšehradského probošta Jana Volka, který byl nevlastním bratrem Elišky, vydala na cestu z Prahy do Nymburka.⁴ Do Nymburka přijela 28. května 1310 a byla ubytována v domě U Černého orla. Útočištěm byl Nymburk Elišce do 29. června 1310.⁵

Na příjezd Elišky Přemyslovny do města Nymburka je v Nymburce hned několik vzpomínek. Nejvýznamnější z nich je Reliéf Elišky Přemyslovny, který nechal na svém domě zhotovit nymburský patriot MUDr. Antonín Brzorád. Ten objednal realizaci reliéfu u akademického sochaře Karla Nováka z Prahy k příležitosti šestistého výročí příjezdu Elišky Přemyslovny do Nymburka. Dům se nachází na Palackého třídě čp. 252. Secesní dům, na kterém je reliéf zhotoven se stal v roce 2007 kulturní památkou.⁶

Dalšími dvěma vzpomínkami na pobyt Elišky Přemyslovny v Nymburce jsou dvě informační desky. Jedna se nachází na budově Staré rybárny, kam měla údajně Eliška Přemyslovna na loďce připlout. Druhou informační deskou je pak deska na domě na rohu ulice \kostelní a

³ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce: 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 10

⁴ ŘEHOUNEK, Jan. *Nymburk: královské město v červených hradbách*. Nymburk: Kaplanka, 2012. ISBN 978-80-87523-04-9., str. 25

⁵ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8., str. 63 - 64

⁶ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce: 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 37

Náměstí Přemyslovců čp. 42, kde dříve stával gotický dům U Černého orla, kde Eliška po dobu svého pobytu v Nymburce bydlela.⁷

c) Úkol 3 – Zkuste si vzpomenout, kolik je v Nymburce různých kostelů nebo kaplí a napište jejich názvy.

Správná odpověď: 5 - Kostel sv. Jiljí, Kostelík sv Jiří, Husův sbor, Evangelický kostel, Kaple sv. Jana Nepomuckého

Znění textu, který za splnění tohoto úkolu žáci obdrží:

Text 3

Husitské války, které probíhaly v 15. století se města dotkly jen velmi okrajově. Byl vydrancován pouze dominikánský klášter a mniši byli vypuzeni. Rozkvět města, které bylo obdařeno mnoha privilegii trval po celé období gotiky i renesance.

Město Nymburk bylo významné již od svého založení. Dalším důkazem, že je město svým významem důležité je již ve 14. století zákoník *Maiestas Carolina*, který vydal Karel IV. V zákoníku *Maiestas Carolina* je výslovně uvedeno, že město Nymburk je společně s dalšími sedmnácti městy nezcizitelné, nesmí být zastaveno, pronajmuto nebo vyměněno.⁸

Město Nymburk mělo od krále také spoustu privilegií, např. právo mílové (nikdo nesměl na vzdálenost jedné míle obchodovat, jen řemeslníci sdružení v cechu daného města), právo várečné (právo vařit pivo), právo ročních trhů, právo obilného skladu, právo solné a další.⁹

Rok 1547 byl významným předělem v historii řady královských měst a také v historii města Nymburka. V důsledku povstání a jeho porážky následovaly konfiskace majetku měst a jedním z měst, kterému byl také zabaven majetek byl i Nymburk.

Město Nymburk muselo tedy jako trest postoupit králi více než deset obcí (ať už celé nebo jejich části), čtrnáct rybníků, břehy řeky Labe a veškeré příslušenství náležející k obci.¹⁰

⁷ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce: 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 37 - 38

⁸ ŘEHOUNEK, Jan. *Nymburk: královské město v červených hradbách*. Nymburk: Kaplanka, 2012. ISBN 978-80-87523-04-9., str. 27

⁹ KOŽÍŠEK, Karel (ed.). *Poděbradsko: obraz minulosti i přítomnosti práce učitelů a přátel*. V Nymburce: [s.l.], 1912., str. 341

¹⁰ KOŽÍŠEK, Karel (ed.). *Poděbradsko: obraz minulosti i přítomnosti práce učitelů a přátel*. V Nymburce: [s.l.], 1912., str. 380

Třicetiletá válka (1618 – 1648) byla pro výstavní královské město Nymburk velkou ranou do jeho historie. Nymburk byl během třicetileté války několikrát vypálen a vydrancován (především v letech 1631 a 1634). Dne 16. srpna 1634 byl Nymburk dobyt, hradby byly pobořeny, většina obyvatel města byla vyvražděna.¹¹ V roce 1634 dobyly Nymburk Sasové. Nymburští zbývající obyvatelé žili v bídě. V roce 1639 přišla další rána v podobě švédského vojska. Švédští vojáci se ve městě usadili, rozbořili některé další domky a na dlouhých 33 týdnů si v Nymburce zbudovali své ležení.¹²

d) Úkol 4 – Zjistěte z informační tabule restaurace Na Katovně, k čemu budova restaurace dříve sloužila.

Správná odpověď: Jak již název restaurace napovídá, budova restaurace dříve sloužila jako katovna. V budově bydlel a úřadoval kat.

Znění textu, který za splnění tohoto úkolu žáci obdrží:

Text 4

Nymburk již po třicetileté válce nikdy nenabyl tak významného postavení a výstavnosti jako před válkou třicetiletou. Nicméně po válce, se nymburští pokoušeli dát město zpět do pořádku. Najímáni byli řemeslníci pro opravu strategických míst ve městě jako např. na opravu pivovaru, sladovny, cihelny atd. Obnova města však pokračovala velice pomalu.¹³ Město se tedy velice pomalu vzpamatovávalo ze třicetileté války, když přišla další rána. První požár v roce 1666, ze kterého se město opět pomalu vzpamatovávalo. Sotva se podařilo město nějakým způsobem obnovit, přišel v roce 1686 další požár. Požár v roce 1686 byl ničivější než ten první. Při druhém požáru shořelo více než tři desítky domů, včetně výstavního zájezdního hostince U černého orla s maštalemi pro 60 koní. Při druhém požáru byl také poškozen kostel sv. Jiljí.¹⁴

V letech 1848 – 1850 žila Božena Němcová v Nymburce, kde napsala satirickou povídku Kávová společnost. Pobyť v Nymburce byl také inspirací pro povídku V zámku a v podzámčí. Při svém pobytu v Nymburce Božena bydlela ve vile doktora Brzoráda na Boleslavské třídě. Za svého pobytu se jí podařilo znepřátelit si konzervativní nymburskou smetánku, ale získala

¹¹ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce: 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 11

¹² ŘEHOUNEK, Jan. *Nymburk: královské město v červených hradbách*. Nymburk: Kaplanka, 2012. ISBN 978-80-87523-04-9., str. 67

¹³ PLAVEC, Michal. *Kapitoly z dějin královského města Nymburka, od dob nejstarších do roku 2009*. Cheb, Svět křídél, 2009. ISBN 978-80-86808-75-8, str. 153

¹⁴ PLAVEC, Michal. *Kapitoly z dějin královského města Nymburka, od dob nejstarších do roku 2009*. Cheb, Svět křídél, 2009. ISBN 978-80-86808-75-8, str. 157

si zde i několik přátel jako například: Dr. Antonína Brzoráda, Med. Dr. Jana Dlabáče, rodinu Kulichovu z mlýnu Bašta v Drahelicích. V roce 1850 její muž byl přeložen do Uher a Božena se se svými dětmi odstěhovala do Prahy.¹⁵

e) Úkol 5 – Zajděte k pravěké mohyle, a zjistěte, co se v mohyle nachází.

Správná odpověď: V mohyle se nachází kostra muže ve skrčené poloze. Hrob je z pozdní doby kamenné – eneolitu.

Znění textu, který za splnění tohoto úkolu žáci obdrží:

Text 5

Navázání na svou historickou slávu se Nymburk dočkal až na konci 19. století. V roce 1870 byla do Nymburka zavedena železnice a Nymburkem se stal významným železničním uzlem, kterým je dodnes. V Nymburce došlo mimo vystavění železničního uzle také k vybudování dílen pro opravu lokomotiv a také byla vystavěna kolonie pro bydlení zaměstnanců dráhy.¹⁶

V roce 1850 byl do Nymburka zaveden telegraf a v roce 1900 pak byly instalovány první místní telefony.¹⁷

Současně s dráhou byl také v roce 1870 postaven v Nymburce cukrovar. V roce 1895 byla postavena budova pivovaru. Celkově byl v Nymburce stavební boom.¹⁸

V roce 1882 byla postavena první nymburská nemocnice.¹⁹ Po mnoha přestavbách, dostavbách a rekonstrukcích slouží budova nemocnice svému účelu dodnes.

V roce 1891 došlo k výstavbě nové budovy za účelem rozšíření školy ve městě.²⁰ Budova přistavěna k původní budově na místě bývalého dominikánského kláštera. V současné době budova slouží také jako škola, a sice ZŠ Tyršova.

¹⁵ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8., str. 185 - 186

¹⁶ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 11

¹⁷ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 11

¹⁸ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 11

¹⁹ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 300

²⁰ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 246

V letech 1891 – 1892 došlo v Nymburce k výstavbě židovské synagogy. Během druhé světové války k zániku nymburské židovské obce. Po druhé světové válce začala po přestavbě budova sloužit jako depozitář muzea. K muzejním účelům slouží budova dodnes.²¹

V roce 1897 byla postavena nová budova školy Na Spálence, protože budova školy ve městě již kapacitně nestačila. Dnes se jedná o ZŠ Komenského v Komenského ulici.²²

V roce 1898 byl vystavěn místní sirotčinec. V budově sirotčince v Resslerově ulici dnes sídlí dětský domov.²³

V roce 1898 byl slavnostně otevřen nově postavený evangelický kostel vystavěný v novorenesančním stylu. Kostel se nachází v ulici Bedřicha Smetany a funguje dodnes.²⁴

V roce 1898 byla také slavnostně otevřena nově postavená budova Sokolovny v Nymburce.²⁵ Budova je postavena v novorenesančním stylu a svým původním účelům slouží dodnes. Dnes budova slouží kromě potřebám obce sokolské, také potřebám základní školy v Tyršově ulici, jelikož základní škola nemá dostatečnou kapacitu tělocvičny pro tělesnou výchovu, tedy žáci dochází na tělesnou výchovu také do budovy Sokola.

V roce 1904 byla postavena městská vodárna. Vodárna byla postavena v secesním stylu. V roce 1993 byla vodárna opravena a jejím majitelem jsou v současné době Vodovody a kanalizace Nymburk a.s.²⁶

V roce 1907 byla postavena budova nymburského gymnázia, které se dnes jmenuje Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburce.²⁷

²¹ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. str 237 - 238

²² ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 55

²³ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 40

²⁴ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 67

²⁵ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 286

²⁶ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 99

²⁷ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 44

V letech 1912 – 1913 došlo k výstavbě nového kamenné mostu přes Labe vedle původního dřevěného mostu, který již dosloužil. V roce 1998 byl most generálně zrekonstruován a vzhledem k velké dopravě, která je po mostě realizována je opět most zralý na generální rekonstrukci, o které se již v Nymburce diskutuje, kdy započne.²⁸

V letech 1919 – 1924 došlo k výstavbě vodní elektrárny. V roce 1924 byla elektrárna uvedena do provozu. Původně byla hydroelektrárna osazena 4 kusy pomaloběžných Francisových turbín a 1 kusem rychloběžné Kaplanovy turbíny. Při rekonstrukci elektrárny v roce 2009 byla složení turbín změněno. Z původního osazení zůstala zachována 1 Kaplanova turbína a 1 Francisova turbína. Tyto staré turbíny byly doplněny moderními vertikálními Kaplanovými turbínami, celkem je tedy v elektrárně 5 kusů turbín.²⁹

V roce 1924 bylo postaveno slavné nymburské krematorium v puristickém stylu. Architektem stavby byl Bedřich Feuerstein.³⁰

V roce 1928 byla k budově místní Sokolovny přistavěna budova kina. První promítání proběhlo 2. listopadu 1928.³¹

V letech 1935 – 1936 došlo k výstavbě nové budovy Hálkova divadla. Divadlo bylo postaveno v kubistickém stylu podle návrhů architektů Ladilava Caňkáře a Jaroslava Koska.³²

V roce 1850 byl do Nymburka zaveden telegraf a v roce 1900 pak byly instalovány první místní telefony.

²⁸ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 136

²⁹ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 111-112

³⁰ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 305

³¹ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 289

³² ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 279

Nymburk během 2 světové války

Ani obyvatelům Nymburka se nevyhnul osud jiných obyvatel naší země, kteří skončili v nacistických vyhlazovacích táborech. Zejména v roce 1942 bylo na 70 obyvatel transporty odesláno do koncentračních táborů, 48 obyvatel se již z nacistických vyhlazovacích táborů nevrátilo.³³

Nymburk po 2. světové válce

Po druhé světové válce se ujímá vedení ve státě komunistická strana. Také v Nymburce zanechal komunismus své stopy. Z pohledu historie, zejména stopy negativní, kdy byly odstraňovány významné historické stavby (historické domy s podloubím na náměstí), neuctivé zlikvidování hřbitova u kostela sv. Jiří atd. Docházelo k výstavbě nevzhledných komunistických budov, které hyzdí nymburské náměstí dodnes.

V roce 1974 se slavnostně otevřel zimní stadion.

³³ PLAVEC, Michal. *Kapitoly z dějin královského města Nymburka, od dob nejstarších do roku 2009*. Cheb, Svět křídel, 2009. ISBN 978-80-86808-75-8, str. 271

Příloha č. 2

Materiály k programu Významné stavby – zaměřeno na architekturu

Materiály, které jsou níže uvedeny, jsou připravené k použití.

1) Krematorium

Zdroj fotografie: <https://www.archiweb.cz/b/mestske-krematorium-v-nymburku>

Text:

Nymburské krematorium bylo postaveno v letech 1922 – 1924 podle návrhu architektů Bedřicha Feuersteina a Bohumila Slámy. Jedná se o jednu z prvních puristických staveb na českém území. Architektonický sloh, ve kterém je tedy budova vystavěna se nazývá purismus. Slovo purismus pochází z latinského purus neboli čistý. Architekti se snažili o stylovou čistotu v tvorbě. Od roku 2017 je nymburské krematorium národní kulturní památkou.³⁴

Hádanka na lístečku na parkovišti:

Kdo má svátek 24. dubna? Je také patronem všech skautů a skautek. Také se říká, že na sv. _____ vylézají hadi a štíři.

Budově, která nese jméno z hádanky, se také jinak říká svatostánek.

Už víš, kam povedou tvé další kroky?

Správná odpověď: Kostel sv. Jiří

³⁴ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4.

2) Kostel sv. Jiří

Zdroj obrázku: <https://www.mistnikultura.cz/noc-kostelu-2012-ve-sv-jiri-v-nymburce-etc-v-rezii-galerie-j2>

Text:

Kostel sv. Jiří je římskokatolický kostel postavený v 16. století. Původně stál na místě současného kostela kostelík v gotickém stylu. Ten byl ale zbořen a na jeho místě postaven současný kostel, který byl původně postaven v renesančním slohu, ale později byl výrazně přestavován.³⁵

V současné době je kostel pro veřejnost uzavřen. Možnost navštívit jej je tak pouze při zvláštních příležitostech jako jsou například noc kostelů nebo dny evropského kulturního dědictví.

Zajímavost:

V parku okolo kostela byl dříve městský hřbitov. Na hřbitov se podle matričních záznamů pohřbívalo již od založení kostela. V roce 1963 byl však hřbitov zrušen, a to velice necitlivě a bez úcty. Většina náhrobních kamenů oproti původním slibům byla zničena a rozprodána jako stavební materiál. Hroby byly zasypány, pouze pár ostatků bylo přestěhováno na nový hřbitov. V současné době je na místě bývalého hřbitova park.

Úkol:

Vymyslete sestavu alespoň o pěti cvicích a zacvičte ji. Kde je možné se s takovým cvičením setkat? Další budova má název po spolku, který v ní sídlí:

Správní odpověď: Sokolovna

³⁵ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4.

3) Sokolovna

Zdroj

obrázku:

<https://www.historickasidla.cz/redakce/index.php?dr=2524&xuser=&lanG=cs>

Text:

Budova nymburské sokolovny byla postavena v roce 1898 k třicátému výročí založení Sokola ve městě. Projektantem budovy byl architekt Josef Žák z Prahy a stavitelem byl Emil Prückner z Nymburka. Budova je postavena v novorenesančním stylu, zdobená sgrafitovými štíty a figurálními sgrafity, jejichž autory jsou Jaroslav a Karel Špillarovi. Na budově jsou umístěné dvě významné pamětní desky. První je věnována návštěvě T. G. Masaryka v roce 1902, druhá je věnována politickému procesu z roku 1950. Třetí pamětní deska je umístěna uvnitř budovy a připomíná oběti první a druhé světové války z řad Sokolů.³⁶

Sokol – pár informací

Sokol je český tělocvičný spolek, který má dlouhou historii. Za zakladatele Sokola jsou považováni Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Nejznámějšími mottý jsou: „Ve zdravém těle, zdravý duch.“, „Tužme se.“, „V mysli vlast, v paži sílu.“

Úkol:

- 1) Seřad'te se podle data narození od nejstaršího k nejmladšímu
- 2) První vyjmenuje vyjmenovaná slova po M
- 3) Poslední řekne násobky čísla 6 (maximálně do 100)

³⁶ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4.

Kde získáváš znalosti, které jsi pro splnění úkolu potřeboval?

Správná odpověď: ZŠ Tyršova

4) Základní škola Tyršova + Kaple sv. Jana Nepomuckého

Zdroj obrázku: <https://www.meu-nbk.cz/projekty/index.php?projekt=33>

Text ZŠ Tyršova:

Základní škola Tyršova vznikla po přestavbě dominikánského kláštera. Škola v Tyršově ulici je nejstarší nymburskou základní školou. V roce 1882 na místě staré budovy byla postavena nová škola, která byla chlapecká. Budova byla postavena v novorenesančním stylu. V roce 1891 bylo přistavěno další křídlo, tentokrát pro dívky.³⁷ Nové křídlo bylo postaveno též v novorenesančním stylu. V letech 2007 – 2008 byla ke škole přistavěna moderní přístavba. Stará a nová budova jsou propojené moderní prosklenou částí.

Úkol:

Součástí budovy školy byla i kaple, která nese název po svatém, který byl svržen z Karlova mostu do Vltavy? Jeho svatozář je obvykle doplněna pěti hvězdami. Jak se světec jmenuje?

Správná odpověď: sv. Jan Nepomucký, další místo je kaple sv. Jana Nepomuckého, která byla součástí budovy školy, dnes má již pouze samostatný vchod.

³⁷ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4., str. 246 - 247

Kaple sv. Jana Nepomuckého

Zdroj obrázku: <https://www.meu-nbk.cz/projekty/index.php?projekt=6>

Text kaple sv. Jana Nepomuckého:

Kaple sv. Jana Nepomuckého je chráněná kulturní památka. Jedná se o stavbu, která byla pravděpodobně postavena společně se stavbou dominikánského kláštera koncem 13. století. Zajímavostí je dělová koule, která je zazděná do východního opěráku kaple. Jedná se o pozůstatek třicetileté války (třicetiletá válka probíhala v letech 1618 – 1648). Architektonickým stylem, ve kterém byla kaple vystavena, je gotika. Avšak v roce 1771 došlo ke značné přestavbě a sice do stylu baroka. Došlo ke snížení oken i klenby.³⁸

Úkol:

Doplň chybějící slova:

Romeo a _____ - autor: _____

Labutí _____ - autor: _____

Prodaná _____ - autor: _____

Kde můžeš uvedená díla vidět?

Správná odpověď: divadlo

³⁸ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4.

5) Hálkovo divadlo

Zdroj obrázku: <https://www.theatre-architecture.eu/cs/db/?theatreId=73>

Text:

Budova Hálkova divadla byla vystavěna v letech 1935 – 1936. Divadlo bylo slavnostně otevřeno dne 15. listopadu 1936. Budova je postavena v kubistickém stylu podle návrhu architektů Ladislava Caňkáře a Jaroslava Koska. Jaroslav Kosek byl žákem významného architekta Josefa Gočára.

Úkol:

Vylušti křížovku, v tajence získáš název místa, které bude další zastávkou.

1. Kroužky, které potřebují novomanželé ke stvrzení sňatku.....
2. V čele našeho města je (funkce).....
3. Na radnici sídlí městský.....
4. Aby novomanželé sňatek stvrдили, musí oba říct své.....
5. Otec, matka a děti tvoří dohromady.....
6. C
7. Ženich potřebuje ke svatbě ještě.....

		Tajenka						
	1.							
	2.							
3.								
	4.							
5.								
	6.		C					
	7.							

Správné řešení:

Tajenka - řešení

	1.	P	R	S	T	E	N	Y
2.	S	T	A	R	O	S	T	A
3.	Ú	Ř	A	D				
	4.	A	N	O				
5.	R	O	D	I	N	A		
	6.		C					
	7.	N	E	V	Ě	S	T	U

6) Radnice

Zdroj obrázku: https://cs.wikipedia.org/wiki/Nymbursk%C3%A1_radnice

Text:

Nymburská radnice byla postavena v letech 1524 – 1526. Zcela dokončena byla budova až v roce 1546 a jedná se o chráněnou památku. Radnice je postavena v renesančním stylu a v současné době zde sídlí několik agend městského úřadu. Je zde také slavnostní síň, ve které se konají svatby, vítají se zde noví občánci a také se zde slavnostně předává maturantům nymburských středních škol maturitní vysvědčení. V 17. století budova radnice vyhořela a její oprava byla provedena jen ledabyly. V dalších letech proběhla velice nevhodná klasicistní úprava – bylo například zazděno podloubí. Ve 20. století pak došlo alespoň k částečné nápravě a budova byla upravena alespoň částečně zpět do renesanční podoby. V pozdějších letech bylo také zrekonstruováno sklepení uvnitř radnice a v současné době se využívá jako výstavní prostory. V roce 2023 proběhlo odborné restaurování stropů pod podloubím.

Poznámka: Při zastávce u budovy radnice se jde dovnitř do sklepních prostor. Žáci jsou zde seznámeni s renesanční hudbou.

Úkol:

Ve které budově je možné slyšet podobnou hudbu? Kde můžeme slyšet chrámovou hudbu?

Správná odpověď: kostel sv. Jiljí, jedná se o další zastávku

7) Kostel sv. Jiljí

Zdroj

obrázku:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_svat%C3%A9ho_Jiljí_\(Nymburk\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_svat%C3%A9ho_Jiljí_(Nymburk))

Text:

Je zřejmé, že kostel sv. Jiljí byl založen společně s městem a byl budován současně s městskými hradbami a dominikánským klášteřem. Kostel je stejně jako ostatní významné veřejné stavby z počátku zakládání města postaven z režných pálených cihel (stejně tak i hradby a klášter). Nejstarší částí kostela je raně gotický presbytář z druhé poloviny 13. století.³⁹ Kostel poměrně brzy po vystavění vyhořel a sice v roce 1343. Byl obnoven a přistavěno bylo bazilikální trojlodí. Kostel měl původně také dvě věže – severní – červenou, cihlovou, která byla postavena zároveň s lodí kostela a jižní – bílou, postavenou z pískovcových kvádrů pravděpodobně za vlády Karla IV.⁴⁰

³⁹ ŘEHOUNEK, Jan. *Nymburk: královské město v červených hradbách*. Nymburk: Kaplanka, 2012. ISBN 978-80-87523-04-9.

⁴⁰ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4.

Kostel se později dočkal také barokních úprav. V polovině 19. století došlo k ubourání červené věže, jelikož byla v důsledku požárů značně statisticky narušena. Do současné doby tak kostelu zůstala pouze jižní – bílá věž. V 19. století také započala regotizace kostela, avšak došlo pouze k realizaci zlomku původních plánů. Hlavní oltář je barokní, ale stavba kostela je vzácná ukázka gotické cihlové architektury.

Úkol:

Doplň správně chybějící slova:

Česká republika – systém dělby státních mocí

Výkonná moc – prezident a v _____

Zákonodárna moc – p _____

Soudní moc – čtyřstupňová soustava s _____

Zvýrazněné slovo je dalším cílem cesty.

Správné řešení:

Česká republika – systém dělby státních mocí

Výkonná moc – prezident a vláda

Zákonodárna moc – parlament

Soudní moc – čtyř stupňová soustava soudů

Cíl cesty: soud

8) Budova soudu

Zdroj obrázku: https://nymbursky.denik.cz/zpravy_region/misto-kterym-se-prohnaly-dejiny-nymbursky-soud-slavi-100-let-20201106.html

Text:

Budova nymburského soudu byla postavena na místě, kde dříve stával menší hrad, který se nazýval Kamenný dům. Kamenný dům dříve sloužil také jako rychta, tedy sídlo vedení města. V 18. století byl původní dům přestavěn na pivovar, připomínkou nám jsou do dnešní doby sklepy, které po pivovaru zůstaly. Současná budova soudu byla vystavěna v letech 1915 – 1919, zkolaudována byla v roce 1920. Nová budova soudu byla postavena v novorenesančním stylu. Při stavbě nové budovy byla zbourána i poslední brána do města, tzv. Fortna. Jak již název budovy napovídá, dnes v budově sídlí Okresní soud v Nymburce.

Úkol:

Odpověz správně na otázky:

- 1) Jak se nazýval muž, který ve středověku vykonával trest smrti? (na 3 písmena)
- 2) Jak se jmenoval dům, ve kterém výše zmíněný vykonavatel trestu bydlel?

Odpověď na druhou otázku je naším dalším cílem.

Správná odpověď:

- 1) KAT
- 2) Katovna

Dalším cílem cesty je katovna.

9) Katovna

Zdroj obrázku: <https://www.turistika.cz/mista/nymburk-stara-katovna/detail>

Text:

Budova katovny je postavena v barokním stylu a nachází se mezi dvěma příkopy původního středověkého opevnění města. Budova byla pravděpodobně vystavěna v 17. století a sloužila jako domov popravčího. Nedaleko objektu původně stávala také věž, která sloužila jako mučírna a vězení. Budova katovny je kulturní památkou.

Úkol:

Kde bude naše společná cesta končit? To se dozvíš, pokud vyluštíš následující šifru:

Šifra:

3 10 13 15 1 20 10 3 5 20 21 26 11 5 22 8 19 1 4 5 2.

Řešení:

Cíl naší cesty je u hradeb.

Případná nápověda k řešení šifry:

Každé písmeno v abecedě odpovídá jednomu číslu. Je počítáno také s písmenem CH.

10) Hradby

Zdroj

obrázku:

https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bstsk%C3%A9_opevn%C4%9Bn%C3%AD_%28Nymburk%29

Text:

Středové opevnění města Nymburka je chráněné jako kulturní památka. Podle dostupných pramenů začalo být opevnění budováno ihned po založení města (jako nejpravděpodobnější rok založení Nymburka se uvádí rok 1275). Původně součástí opevnění bylo cca padesát věží, do dnešního dne se dochovalo věží šest. Součástí

městského opevnění byly také původně čtyři brány, které byly vstupními body do města. Do dnešního dne se bohužel nedochovala brána žádná, všechny byly zbourány. Architektonický sloh, ve kterém byly hradby vystavěny, je gotika.

Závěrečná aktivita u hradeb:

Vaším úkolem je přiřadit fotografie, názvy budov a architektonických stylů správně k sobě.

Poznámka: Zde budou využity fotografie viz. výše.

Lístečky k rozstříhání:

HRADBY	GOTIKA
KATOVNA	BAROKO
SOUD	NOVORENESANCE
KOSTEL SV. JILJÍ	GOTIKA
RADNICE	RENESANCE
DIVADLO	KUBISMUS
KAPLE SV. JANA NEPOMUCKÉHO	GOTIKA
ZŠ TYRŠOVA	NOVORENESANCE
SOKOLOVNA	NOVORENESANCE
KOSTEL SV. JIŘÍ	RENESANCE
KREMATORIUM	PURISMUS

Podklady k závěrečnému úkolu dostane každý žák svoje, také dostane každý čtvrtku, kam si po kontrole nalepí správně přiřazené pojmy.

Příloha č. 3

Materiály vytvořené pro program Významné osobnosti

Materiál 1 – Eliška Přemyslovna

Fotografie:

Zdroj fotografie: <https://www.stoplusjednicka.cz/eliska-premyslovna-hrda-princezna-ctizadostiva-kralovna>

Text:

Eliška Přemyslovna (12. 1. 1292 – 28. 9. 1330)

Eliška Přemyslovna se narodila 12. ledna 1292 do královské rodiny Přemyslovců. Jejím otcem byl český a polský král Václav II. a matkou Guta Habsburská. Eliška pocházela z deseti dětí, ale jen pět jich přežilo do dospělosti. Eliška vyrůstala ve svatojiřském klášteře, kde působila jako abatyše její teta Kunhuta Přemyslovna. Eliška se stala manželkou Jana Lucemburského.⁴¹

Eliška byla poslední Přemyslovnou na českém trůně. Měla sedm dětí, čtyři dcery a tři syny. Jejím třetím dítětem byl Václav (Karel IV.), který se později stal českým králem a římským císařem.

První léta manželství s Janem:

„V prvních relativně klidných letech manželství se narodily dvě dcery Markéta a Jitka. Eliška měla v té době na Jana značný vliv, neboť byla starší a zkušenější. Chtěla, aby Jan obnovil

⁴¹ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Knihy osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8.

velikost a prestiž českého státu, jako byla v době jejího otce. Jan ale narazil na tvrdou realitu v zemi, kterou ovládala odbojná šlechta. Eliška se snažila uplatňovat svůj vliv ve vládní politice, a to i samostatně bez Jana, který byl často nepřítomen a do Čech jezdil většinou jen pro peníze.

Manželství Jana a Elišky tak začalo dostávat povážlivé trhliny a král trávil stále více času v cizině. Problémem byla i Janova prchlivá povaha, Eliščina tvrdohlavost a také rozdílné názory obou manželů na státní záležitosti.

Vláda Jana Lucemburského tak postupně přerůstala v boj mezi oběma manželi a jejich příznivci. Na straně Jana stáli šlechtici v čele s [Jindřichem z Lipé](#) a na straně Elišky její hlavní spojenec [Vilém Zajíc z Valdeka](#) a jeho příznivci. Jednalo se nejenom o osobní nevráživost, ale hlavně o výnosné posty.⁴²

Spojení s Nymburkem:

Psal se rok 1310, květen a Eliška Přemyslovna musela uprchnout z Prahy před intrikami svého švagra, Jindřicha Korutanského. Jindřich chtěl Elišku uvěznit, to ale ona nehodlala dopustit, a tak se v doprovodu Jana z Vartenberka a vyšehradského probošta Jana Volka, který byl nevlastním bratrem Elišky, vydala na cestu z Prahy do Nymburka. Do Nymburka přijela 28. května 1310 a byla ubytována v domě U Černého orla. Útočištěm byl Nymburk Elišce do 29. června 1310.⁴³

Další informace je možné dohledat v populárně naučné literatuře, kterou budou mít žáci při programu k dispozici.

⁴² *Eliška Přemyslovna*. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Eliška_Přemyslovna. [cit. 2023-11-29].

⁴³ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8.

Materiál 2 – Božena Němcová

Fotografie:

Zdroj fotografie: <https://www.muzeumbn.cz/bozena-nemcova/puvod/>

Text:

Božena Němcová (4. 2. 1820 – 21. 1. 1862)

Božena Němcová se narodila jako Barbora Panklová.⁴⁴ Narodila se 4. února 1820 ve Vídni. Byla dcerou české služky a panského kočího.⁴⁵ Nedlouho po jejím narození se rodina přestěhovala, a sice do Ratibořic u České skalice. V dětství její vzdělání nebylo příliš dobré, ale velmi na ní působila její babička Magdalena Novotná a také pobyt v rodině německého správce, kde se dostala do styku s německou literaturou. Když bylo Boženě 17 let, byla provdána za úředníka finanční stráže Josefa Němce. Po svatbě se manželé velmi často stěhovali, během té doby se jim narodily 4 děti. Až v letech 1842 – 1845 zakotvili v Praze, kde Božena přišla do styku s vlasteneckou společností a dostala se tak do styku s téměř všemi představiteli české kultury té doby. To bylo pro ni jako pobídka k tomu, aby začala psát. V různých časopisech byly uveřejněny její básně, které ale v dalším její díle neměly žádný větší význam. V roce 1845 došlo k dalšímu stěhování, a sice na Chodsko. Díky vlastenecké aktivitě byli manželé Němcovi neustále sledováni policií.⁴⁶

⁴⁴ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8.

⁴⁵ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8.

⁴⁶ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8.

Vazby na Nymburk

V letech 1848 – 1850 žila Božena Němcová v Nymburce, kde napsala satirickou povídku Kávová společnost. Pobyt v Nymburce byl také inspirací pro povídku V zámku a v podzámčí. Při svém pobytu v Nymburce Božena bydlela ve vile doktora Brzoráda na Boleslavské třídě. Za svého pobytu se jí podařilo znepřátelit si konzervativní nymburskou smetánku, ale získala si zde i několik přátel jako například: Dr. Antonína Brzoráda, Med. Dr. Jana Dlabáče, rodinu Kulichovu z mlýnu Bašta v Drahelicích. V roce 1850 její muž byl přeložen do Uher a Božena se se svými dětmi odstěhovala do Prahy.

Nejznámější díla Boženy Němcové: Babička, Divá Bára, V zámku a podzámčí, Pan učitel

Další informace je možné dohledat v populárně naučné literatuře, kterou budou mít žáci při programu k dispozici.

Materiál 3 – Alfons Mucha

Fotografie:

Zdroj fotografie: https://cs.wikipedia.org/wiki/Alfons_Mucha

Text:

Alfons Mucha (24. 7. 1860 – 14. 7. 1939)

Alfons Mucha se narodil v roce 1860 v Ivančicích. Studoval v Mnichově a v Paříži. Po studiích v Paříži se tam usadil a pracoval jako ilustrátor a grafik. V letech 1888 – 1910 působil v USA a v Paříži. Jeho největším životním dílem je Slovanská epopěj. Na Slovanské

epopeji pracoval téměř osmnáct let. Alfons Mucha měl také svou vlastní malířskou školu. Patří mezi představitele secese s prvky českého folkloru.⁴⁷

Spojení s Nymburkem

Alfons Mucha je s Nymburkem spojen skrze výtvarné dílo s názvem Poddání L. P. 1421 Bohu a Pražanům, které namaloval na popud MUDr. Josefa Šrámka, který byl předsedou správní rady nymburské spořitelny. Doporučení na Alfonse Muchu dal akademický malíř Hanuš Bohman. Obraz je součástí expozice Vlastivědného muzea v Nymburce a kopie obrazu je umístěna na městské radnici v Nymburce. Jedná se o nejvýznamnější výtvarné dílo, které je v Nymburce umístěno.⁴⁸

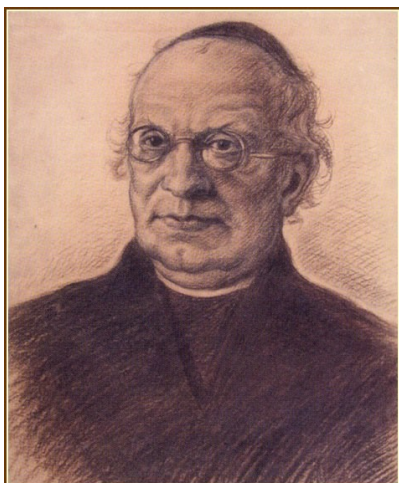
Další informace je možné dohledat v populárně naučné literatuře, kterou budou mít žáci při programu k dispozici.

⁴⁷ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8.

⁴⁸ ČERNÝ, Jiří. *Krok za krokem Nymburkem: manuál turistického průvodce : 70 zastavení v královském městě a 10 bonusů*. Nymburk: vydáno péčí města Nymburk, 2017. ISBN 978-80-88072-32-4.

Materiál 4 – Bohuslav Matěj Černohorský

Fotografie:

Zdroj

fotografie:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Bohuslav_Mat%C4%9Bj_%C4%8Cernohorsk%C3%BD

Text:

Bohuslav Matěj Černohorský (16. 2. 1684 – 1. 7. 1742)

Bohuslav Matěj Černohorský se narodil 16. února 1684 v Nymburce. Narodil se jako nejstarší ze 13 dětí. Jeho otcem byl nymburský měšťan a varhaník Samuel Černohorský, díky němuž získal základy hudebního vzdělání. V Nymburce žil do svých 14 let. V roce 1702 získal titul bakalář filozofie na pražské univerzitě. „V roce 1703 vstoupil do řádu minoritů u sv. Jakuba v Praze a roku 1710 se po dalších studiích stal řeholníkem.“⁴⁹ Poté odešel do Itálie, kde v letech 1710 – 1715 působil v Assisi a následně do roku 1720 v Padově. Poté se vrátil do Čech a v roce 1722 získal v Pardubicích titul magistra. Z jeho hudební tvorby se, bohužel, mnoho nedochovalo. Většina jeho díla shořela při požáru v kostele sv. Jakuba v toce 1754. Byl autorem chrámové hudby, mezi jeho nejlepší práce patří *fuga D dur*, *fuga Gis moll* a *fuga C moll*. Založil také varhanní školu.⁵⁰

⁴⁹ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8, str. 43

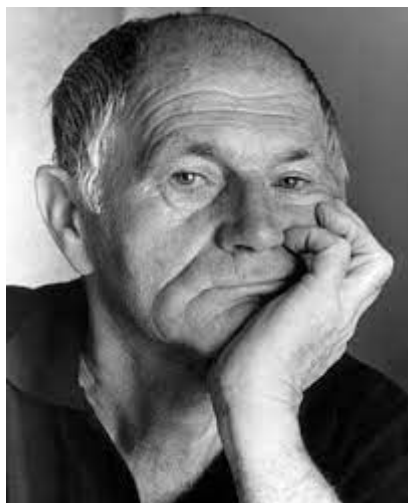
⁵⁰ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8., str. 43

V Tyršově ulici v Nymburce, v místě, kde stával jeho rodný dům, mu byla v roce 1984 slavnostně odhalena pamětní deska. Na jeho památku se také pravidelně od roku 1991 koná v Nymburce mezinárodní hudební festival Nymburské dny Bohuslave Matěje Černohorského, kde vystupují také žáci místní základní umělecké školy, která od roku 1990 nese jeho jméno.⁵¹

Další informace je možné dohledat v populárně naučné literatuře, kterou budou mít žáci při programu k dispozici.

Materiál 5 – Bohumil Hrabal

Fotografie:

Zdroj fotografie: <https://www.polabskemuzeum.cz/2019/03/22/spisovatel-bohumil-hrabal-by-oslavil-28-3-2019-sve-105-narozeny>

Text:

Bohumil Hrabal (28. 3. 1914 – 3. 2. 1997)

Bohumil Hrabal se narodil 28. března 1914 v Židenicích u Brna jako nemanželský syn Marie Kiliánové. Jako malé dítě byl vychováván babičkou a dědečkem. Když mu byly čtyři roky, přestěhoval se k rodičům do Polné. V roce 1919 se přestěhoval s matkou a adoptivním otcem Františkem Hrabalem do Nymburka, kde byl jeho nevlastní otec účetním, správcem, a nakonec ředitelem nymburského pivovaru. V roce 1924 se k Hrabalovým přistěhoval strýc Josef, zvaný Pepin, který se stal jednou z hlavních postav Hrabalovy tvorby. V Nymburce Hrabal

⁵¹ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8.

navštěvoval obecnou školu a státní reálku (nynější gymnázium, které nese jeho jméno – Gymnázium Bohumila Hrabala). Ve studiích pokračoval Hrabal na Právnické fakultě UK v Praze. V roce 1950 se Hrabal odstěhoval do Prahy. Od roku 1963 byl spisovatelem z povolání. V roce 1966 koupil Hrabal chatu v Kersku, kam jezdil pravidelně až do své smrti. Chatová oblast Kersko se stala předlohou pro mnoho Hrabalových děl. Podle Hrabalových děl byla natočena celá řada filmů a zinscenována řada divadelních her. Velmi významnou spoluprací byla spolupráce s Jiřím Menzelem, který natočil filmy jako: *Ostře sledované vlaky* (1966), *Skřivánci na niti* (1969), *Postřižiny* (1980), *Slavnosti sněženek* (1983).⁵²

Bohumil Hrabal se do Nymburka přistěhoval jako malé dítě s rodiči. Jeho vzorem pro tvorbu byl nejen strýc Pepin, ale později zejména lásky Bohumila Hrabala, kdy některé z nich pocházely z Nymburka. První láska Bohumila Hrabala byla teprve šestnáctiletá Jiřina Georgina Sokolová, která bydlela na nymburském Zálabí stejně jako Hrabalovi, a sice ve vedlejší ulici. Bohumil Hrabal zcela Georgině podlehl a jejich láska trvala celé čtyři roky, než se Georgina zamilovala do jiného muže, kterého si také vzala za manžela.⁵³

Hrabalova díla, která se vztahují k Nymburku: *Postřižiny*, *Městečko*, kde se zastavil čas, *Krasosmutnění*, *Harlekýnovy milióny*, *trilogie Svatby v domě*, *Vita nuova*, *Proluky*.⁵⁴

Další významná Hrabalova díla: *Slavnosti sněženek*, *Obsluhoval jsem anglického krále*, *Ostře sledované vlaky*

Zajímavost: V roce 1967 získal film *Ostře sledované vlaky*, který byl natočen podle Hrabalova díla, Oskara za nejlepší zahraniční film.

Další informace je možné dohledat v populárně naučné literatuře, kterou budou mít žáci při programu k dispozici.

⁵² ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8.

⁵³ Osobní archiv autorky, Jiřina Sokolová byla prababička autorky práce

⁵⁴ ČERNÝ, Jiří, Jiří ČERNÝ a Jitka MELÍŠKOVÁ. *Kniha osobností a organizací města Nymburka: od založení města do roku 2011*. Nymburk: Pro město Nymburk vydal Ivan Ulrych, 2011. ISBN 978-80-87275-49-8.

Materiál 6 – materiál pro závěrečnou aktivitu – přiřazování informací

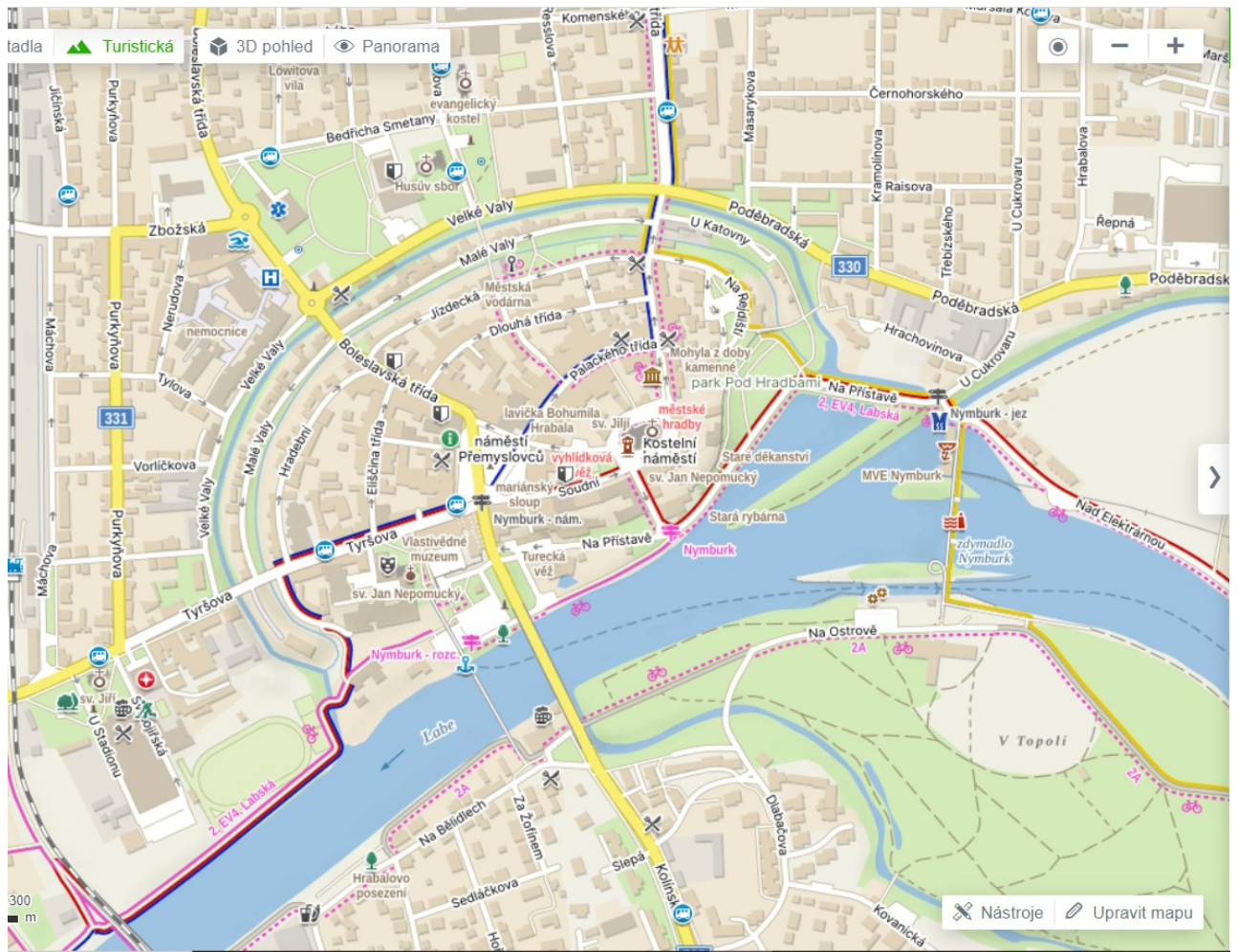
V tomto materiálu žáci obdrží nastříhané portréty či fotografie jednotlivých osobností viz. výše. Dále žáci obdrží níže uvedené lístečky a mapu, do které zakreslí, které místo v Nymburce je s danou osobností spojené.

Lístečky k rozstříhání:

Eliška Přemyslovna	Stará rybárna	Reliéf s příjezdem do města	Jan Lucemburský
Božena Němcová	Dům na Boleslavské ulici s bustou	rodné jméno Barbora Panklová	Kávová společnost
Bohumil Hrabal	Vila na nymburském Zálabí	Gymnázium	chata v Kersku
Bohuslav Matěj Černohorský	Základní umělecká škola	Festival hudby	působení v Itálii
Alfons Mucha	Muzeum	Radnice	chrámová hudba
Ostře sledované vlaky	Slavnosti sněženek	Postřižiny	varhanní škola
Městečko, kde se zastavil čas	V zámku a v podzámčí	Václav II.	Guta Habsburská
rodný dům Tyršova ulice	hudební skladatel	okno do katedrály sv. Víta	spisovatel
spisovatelka	manželka českého krále	matka českého císaře Karla IV.	malíř
Slovanská epopěj	působení v USA a v Paříži	malířská škola	Babička

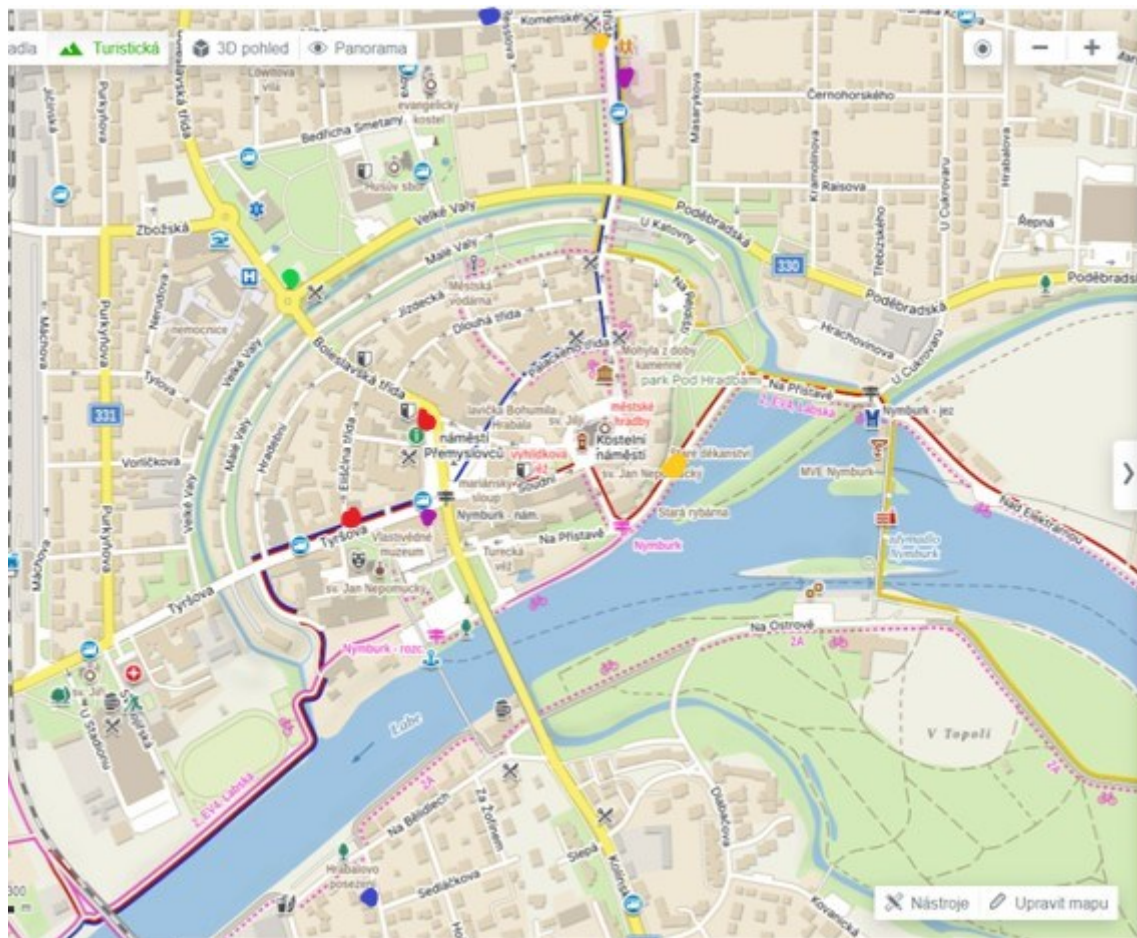
Mapa:

Mapa města obsahuje výseč, která je pro splnění daného úkolu potřeba. Mapu žáci dostanou ve velikosti A3, aby bylo dobře vidět názvy ulic. Do mapy žáci zakreslí body různě barevnými fixami, tak aby právě jedna barva náležela pouze jedné osobnosti a na vedlejší papír vytvoří k barvám legendu. Níže je přiložena jak mapa, kterou žáci obdrží, tak mapa druhá se správným řešením úkolu.

Zdroj: <https://mapy.cz/turisticka?x=15.0413988&y=50.1854579&z=16>

Mapa – správné řešení s legendou:

Zdroj mapy: Zdroj: <https://mapy.cz/turisticka?x=15.0413988&y=50.1854579&z=16>

Legenda:

Modrá (Bohumil Hrabal): Komenského ulice – Gymnázium Bohumila Hrabala, Zálabská ulice – Hrabalova vila – dům, kde Hrabal s rodiči bydlel

Červená (Alfonso Mucha): Náměstí – radnice – vystavena kopie díla Alfonse Muchy, Tyršova ulice – Muzeum – místo, kde je vystaveno dílo Alfonse Muchy

Fialová (Bohuslav Matěj Černohorský): Palackého třída – Základní umělecká škola B.M. Černohorského, Tyršova ulice – dům, kde B.M. Černohorský bydlel

Zelená (Božena Němcová) – Boleslavská třída – dům, kde Božena Němcová bydlela, nyní je před domem umístěna busta Boženy Němcové

Žlutá (Eliška Přemyslovna) – Stará rybárna – místo, kam Eliška Přemyslovna údajně připlula, Palackého třída – dům, kde je nyní reliéf příjezd Elišky Přemyslovny do města, jako památka na příjezd Elišky do města